

door de heldere lichtcontrasten van geel en blauw die door de opening heen te zien zijn. De tekst wordt telkens herhaald, net zoals alle andere teksten trouwens. De betekenis van deze woordenuitwisseling laat zich niet vastzetten, maar glijdt tussen de beelden door. 'Do you know nothing? Do you see nothing? Do you remember nothing?' De stilte na de storm.

Die desolaatheid, soms gekoppeld aan een min of meer vage agressie zien we ook in andere scènes opduiken: die waarin Michel Menten zich moet wentelen in het ijskoude water dat zich verzameld heeft op de trappen van wat eens een tribune moet geweest zijn.

Andere scènes installeren dan weer een grotere abstractie: op vijf tafels staan vijf aquaria met daarin forellen. Verticaal valt de lichtstraal op het water terwijl de acteurs met ontbloot bovenlijf toekijken.

Af en toe dreigt het gevaar directer: een vrouw doet een gevaarlijk lijkende evenwichtsoefening op de rand van een balkon. Of nog: een achtervolgsscène in de eigenlijke zaal waar veel aarde ligt en een serie dennebomen kriskras door elkaar staan. Daar achtervolgt Verbist een van de vrouwenfiguren: intussen herhaalt hij Hamlets woorden, vermalen door Müller: 'Ik speel geen rol meer... Mijn drama vindt niet meer plaats.'

En inderdaad, het drama heeft niet meer plaats: vele drama's vinden tegelijk plaats, wij hebben er een grotere of kleinere afstand tegenover al naargelang ons letterlijk standpunt ons toelaat. Het drama laat zich niet vatten met een afwikkeling in woorden. Als er woorden zijn, zijn dat eindeloze herhalingen van dezelfde sequensen. Het drama verlegt zich naar het samenspel van beelden en klanken. Van kleuren en afstanden. Van dreiging en verleiding. Dat samenspel heeft geen uitkomst. Geen eindpunt ondanks het feit dat de voorstelling stil valt op een soort apotheose-beeld: op verhoogjes die tot hoog tegen de achterste scènewand bevestigd zijn, staat een hele hoop acteurs en personages in een soort van vuurlijn.

Deze voorstelling drijft op een voortdurende manipulatie van het gezichtspunt van de toeschouwer. Die wordt verweerd met installaties van beelden, geluiden en mannen en vrouwen die daarin evolueren. In plaats van zich betekenis te laten opdringen, lijken mij eerder vrije associaties te ontstaan, associaties met beelden en verhalen die je eerder gezien of gehoord had, associaties die soms drijven op oerreacties als

angst, afweer, fascinatie, nieuwsgierigheid.

Als je buitenkomt, weet je niet wat het geheel was dat je gezien hebt. Maar je hebt vooral véél gezien en de individuele beelden zijn in duidelijke trekken op je netvlies geprent. Misschien gewoon doordat zich even dat moment van onveiligheid installeert, waardoor je super alert wordt voor elk beeld, voor elk geluid dat zich rondom je voordoet. Alleszins stop je even met nadenken wat dit nu allemaal betekent en probeer je gewoon te kijken naar wat er allemaal is. Een beetje zoals je als kind door één tekening in een stripverhaal eindeloos lang gefascineerd kan worden. Zo lang dat je bijna het stripverhaal zelf vergat. Maar genoten had je ondertussen.

An-Marie Lambrechts

Scenografie en regie: Niek Kortekaas; tekst: T.S. Eliot, Heiner Müller, David Lynch, e.a.; spel: Jos Verbist, Michel Menten, Tamara Huilmand, Elsemieke Scholte, e.a. Gezien in Monty te Antwerpen op 16 december 1991.

De Tijd/deSingel

Antwerpen

Het Offer

Verrassend, dat is het minste wat je van *Het Offer* kunt zeggen, de theaterproductie die Lucas Vandervost in opdracht van deSingel gemaakt heeft.

Het uitgangspunt was werken met kinderen, en maandenlang heeft Vandervost met een groep jongeren van verschillende leeftijd naar momenten gezocht die een dramatische kwaliteit hadden. In de loop van het proces voelde hij de nood aan een zekere structuur om alle losse tafereeltjes een plaats te geven. Zo ontstond de idee om een familiefeest te laten zien. Terwijl dat feest binnen plaats heeft, spelen de kinderen buiten. Maar het beeld van het feest werd naar de première toe zo sterk, dat iedereen aanvoelde dat de volwassenen niet afwezig konden blijven. Op het laatste ogenblik heeft Vandervost, om de ouders te verbeelden, een reeks figuranten toegevoegd. Meteen had hij een sprekend toneelbeeld: op een verhoogd platform, achteraan, zien we het zaaltje met de gasten, en beneden op het

koertje en in de tuin lopen de kinderen rond.

Vandervost, die een lieve nostalgicus is, wilde iets laten zien uit het verleden. Om deze dimensie in te bouwen koos hij drie mensen van tachtig, die elk een vroege herinnering vertelden.

Met al deze elementen creëerde hij een zeer fijn en ontroerend spektakel. In een eerste deel brengen de drie oude mensen hun verhaal, zonder emfase, in een eigen stijl en dialect, gezeten op een stoel. Het leverde een ogenblik adembenemend luisteren op. Eens deze vertellingen beëindigd, begon het eigenlijke familiefeest in een opeenvolging van korte momenten, waarbij de toeschouwer vooral moest kijken. Hiervoor hanteert Vandervost een filmisch-realistische stijl, die hij dankzij co-scenarist Peter Van Kraaij én grote waakzaamheid kon bereiken. Hiermee verreed hij dat het verbluffende *naturel* van de kinderen zou omslaan in aanstellerij. Dat tijdens deze twee uur durende voorstelling niemand uit de toon valt, is één van de kleine wonderen die hier schijnbaar moeiteloos bereikt worden.

De volledig ontspannen sfeer die hieruit sprak, bevestigt de grote kwaliteit van het geheel. De toeschouwer keek vertederd toe en ving aan

Het Offer (deSingel / De Tijd) Foto Jo Clauwaert